

FRA RADIO TIL PODCAST EN HISTORISK TIDSLINJE

1922

British Broadcasting Corporation (BBC) etableres i England og begynder at sende radio efter public service-modellen.

■ Statsradiofonien udsender følger public service-modellen: Radioen er en offentlig service, som skal gøre den danske befolkning kulturelt dannede og orientere dem om samfundet og verden. Udsendelserne skal være alsidige og neutrale og ikke propagandere for en bestemt samfundsopfattelse.

Foto: Statsradiofonien

1926

Statsradiofonien etableres i Danmark og sender radio ud efter engelsk forbillede.

■ Radioapparatet er stort og tungt og centralt placeret i hjemmet, så familien lytter til udsendelserne sammen. Der bliver sendt klassisk musik, opera og foredrag oplæst og udtalt på rigsdansk. Udsendelserne skaber et kulturelt fællesskab på tværs af landet – ikke mindst via daglige tidsmarkører som klokkerne fra Københavns rådhus kl. 12 og Pressens Radioavis kl. 19.

Foto: En familie lytter til radio

■ I efteråret 1929 bringer Statsradiofonien et foredrag med kobbersmed Niels Johnsen, der har siddet i fængsel. Foredraget er intimt og nærgående og beskriver bl.a. Johnsens angst og ensomhed i cellen. Intentionen er at diskutere, om fængselsstraf kan gøre folk til regelrette samfundsborgere. Foredraget vækker et ramaskrig blandt visse politikere og samfundsdebattører.

1930

250.000 husstande betaler radiolicens svarende til, at 800.000 danskere (ud af i alt 4 mio.) lytter til Statsradiofonien. Danmark er det europæiske land med flest radiomodtagere i forhold til indbyggertallet.

■ Amerikaneren Herbert Morrison laver en dramatisk reportage, da det tyske luftskib Hindenburg, fyldt med brint, eksploderer under en landing i New York. Livesendingen fra Hindenburgkatastrofen baner vejen for den begivenhedsstyrede reportage.

Foto: Hindenburgkatastrofen

1936

Livesending fra Hindenburgkatastrofen.

1940

4 ud af 5 husstande i Danmark ejer en radiomodtager.

Spolebåndoptageren giver mulighed for at lave reportager i radioen, fx Aksel Dahlerups *Hørebilleder fra Dagliglivet*.

1942

Premiere på det folkelige lørdagsunderholdningsshow *Weekend-hytten* med bl.a. musik og interviews med kendisser.

1943

Radiodramaet *Mordets melodi* har premiere.

1945

Frihedsbudskabet ved 2. verdenskrigs afslutning transmitteres fra London via radioen.

1948

Statsradiofonien leverer for første gang live-transmissioner fra OL.

■ Under 2. verdenskrig kontrollerer den tyske besættelsesmagt også Statsradiofonien. Men danskerne kan heldigvis modtage ucensurerede efterretninger og tolkninger af krigens gang fra fx London via radioapparatet.

■ Radioen kommer også tættere på danskerne i reportager fra arbejdspladser og almindelige mennesker hjem og dagligdag.

■ Efter 2. verdenskrig bliver Statsradiofonien mere folkelig. Der skrives og produceres spændende radiodrama i bl.a. krimigenren, startende med *Mordets melodi* (1943). Det samler familien Danmark i hjemmet og bliver en stor konkurrent til biografen og andre gå-i-byen-forlystelser. Også transmissionerne fra OL i 1948 er populære – og særligt journalisten og kommentatoren Gunnar 'Nu' Hansens 'lydbilleder' er medrivende og folkelige.

Foto: Reporteren Gunnar 'Nu' Hansen interviewer de danske svømmepiger ved de Olympiske Lege i London i 1948

1951

Radioreportagen suppleres i løbet af 1950'erne af radiofeatures, der dækker samfundsdebat.

Statsradiofonien etablerer Program 2, men der er ikke mærkbar forskel på udsendelserne, der sendes på P1 og P2.

■ Radioens reportager udvikler sig til egentlige dokumentarudsendelser – kaldet radiofeatures efter engelsk forbillede. Reportere som Willy Reunert og Viggo Clausen anlægger forskellige vinkler på samfundet gennem deres interviews med almindelige danskere. I Clausens *Jeg tilspørger dig* (1951) fortæller nygifte par frit om bl.a. bryllup, ægteskab og sex, og udtalelserne går direkte imod 50'ernes idylliserede forestilling om ægteskab og kernefamilie. Det skaber debat.

1954

Statsradiofonien begynder at sende daglige tv-programmer fra radiohuset.

■ I 1958 etableres en dansk pirat-radiostation på et skib ude midt i Øresund. Radio Mercur, som den hed, sender både populærmusik, nyheder og reklamer til danskerne. I 1961 dokumenterer en lytterundersøgelse for København og Nordsjælland det sorte på hvidt, at Radio Mercur er mere populær end Danmarks Radios P1 om formiddagen og aftenen. Selv om Radio Mercurs sendemuligheder bliver forbudt ved lov i 1962, sætter dens popularitet sig varige spor: I 1963 opretter DR P3 – en musikkanal helliget den ungdommelige populærmusik og direkte inspireret af Radio Mercur. Samtidig begynder man også at gennemføre regelmæssige lyttermålinger for at kunne målrette radioudsendelserne bedre.

1958

Radio Mercur begynder at sende dansk radio med reklamer fra et skib i Øresund.

1959

Statsradiofonien skifter navn til Danmarks Radio. Det indskrives i loven, at DR ikke kun skal levere information om samfundet og nyheder – DR skal også sende underholdning.

Foto: Programmedarbejder Hans Vangkilde interviewer en ung pige i et af Radio Mercurs studier

1960

Radiomontagen erstatter radiofeaturen. Montagen byder på en mere avanceret redigering, der gerne blander fiktionens virkemidler med autenticitetsmarkører.

1962

Radio Mercur indstiller sine udsendelser efter vedtagelsen af en dansk lov, der gør dens virke ulovligt.

1963

DR's Program 3 ser dagens lys – en kanal for populærmusik.

1967

DR's regionalradiostationer etableres for at sikre, at der kommer mere provinsstof i de landsdækkende programmer.

■ I 1960'erne udbredes den transportable transistorradio og ændrer lytternes vaner. Fra at radio har været et medie, der har samlet familien om en fælles, aktiv lytning, ændrer den sig til en form for baggrundsstøj, som følger dagens forskellige gøremål. Radiolytningen stiger i omfang – mens de voksne hører traditionelle, oplysende P1 i stuen, siver de unge ind på deres værelser og lytter til populærmusikken på P3. Sammen med de nye, regelmæssige lytterundersøgelser bevirker det, at DR også begynder at tænke over modtagerens behov i forhold til radiokanaler og udsendelser.

Foto: To kvinder lytter til transistorradio

■ Omkring 1960 erstattes radiofeaturen med radiomontagen. Redigeringsforholdene er blevet så gode, at man nu kan lave mere kreative udsendelser – ordet "montage" refererer netop til monteringsarbejdet, altså redigeringsprocessen. Det giver mulighed for at blande optagelser fra virkeligheden med fiktionens virkemidler samt musik og andre lyde. Lydbilledet i en montage er komplekst og intentionen er ofte at anlægge en kritisk vinkel på samfundets indretning eller det emne, som belyses. Reporteren Viggo Clausen er en af de danske pionerer på området og medskaber af DR's montageafdeling, der i perioden 1978-98 modtager stribevis af internationale radiopriser for sine programmer.

1972

DR opretter radio-båndværkstedet.

1973

Eksperimenter med lokale radiostationer uden for DR's regi.

■ I takt med de øvrige tendenser i radioens udvikling vokser ønsket om, at almindelige mennesker også skal kunne komme til orde i radioen. Allerede i slutningen af 1960'erne etableres DR's regionalradiostationer, der giver mulighed for at høre provinsen i radioen, men public service-radioen opfattes stadig som et lukket, topstyret foretagende. I samfundsdebatten begynder man i stedet at tale om *public access*: Radiolytterne skal ikke kun være modtagere – de skal også være afsendere. Radioen skal bruges til at skabe en dialog om samfundet. Det fører til flere eksperimenter med lokalradio rundtomkring i landet, ligesom DR opretter radio-båndværkstedet, hvor alle i princippet kan få produceret og sendt udsendelser med teknisk og journalistisk vejledning.

Foto: Lyttere ringer ind til værten Jørn Hjørtting i radioprogrammet De ringer, vi spiller

1983

Lokalradioen Radio Århus har stor succes med at skabe *public access*-radio og inddrage lokale, frivillige ildsjæle i arbejdet – i hvert fald til at starte med. I 1987 lukker radioen som følge af manglende opbakning og økonomi.

1985

Østjyllands Radio begynder at fokusere på de blødere stofområder direkte foranlediget af konkurrencen fra jyske lokalradioer.

■ Eksperimenterne med lokalradio har afgørende indflydelse på DR's måde at producere radio på. I løbet af 1980'erne bliver småprogrammerne i højere grad til 2-3-timers programflader, der passer ind i lytternes hverdag. Lytterne inddrages i segmenter efter alder og musiksmag. Studieværten kommer til at spille en mere fremtrædende rolle – ofte er der to studieværter, som kan skiftes til at snakke i en mere uformel stil. Programmerne produceres således mere i øjenhøjde med lytterne.

■ I DR's egen regionalradio, Østjyllands Radio, mærker de konkurrencen fra de lokale radiostationer og begynder at fokusere på bløde emner og temaer fra den gennemsnitlige danskers dagligdag: Børneopdragelse, skoleproblemer og samlivskriser bliver diskuteret i studiet eller opsøgt i lokale reportager. Her skabes et mere intimt fællesskab mellem de medvirkende og lytterne.

1990

DR begynder at indrette radiokanalerne mere målbevidst og strategisk efter særlige lyttermålgrupper baseret på både indhold og musik.

1996

DR's hjemmeside – dr.dk – etableres.

■ DR's populære formiddagsprogram *Strax* starter en kampagne for at få Frisko til at sætte Kong Fu-isen tilbage på markedet. Det udvikler sig til et folkekrav med demonstrationer foran *Strax*-studiet. Frisko ender med at meddele, at isen vil komme tilbage i 1999.

Foto: Formiddagsprogrammet *Strax* med vært Morten Resen og producer Mikala Dirckinck-Holmfeld

2000

Radiomontagen får et mere kunstnerisk præg i DR's nye satsning, *Ultralyd*.

2001

I USA udvikles RSS-feed-softwaren til også at inkludere lydfiler.

2004

En journalist fra avisen *The Guardian* bruger for første gang ordet "podcast" til at beskrive audioblogs.

2005

Apple tilføjer podcasts til iTunes, og chefen for Apple, Steve Jobs, udtaler, at podcasts er fremtidens radio.

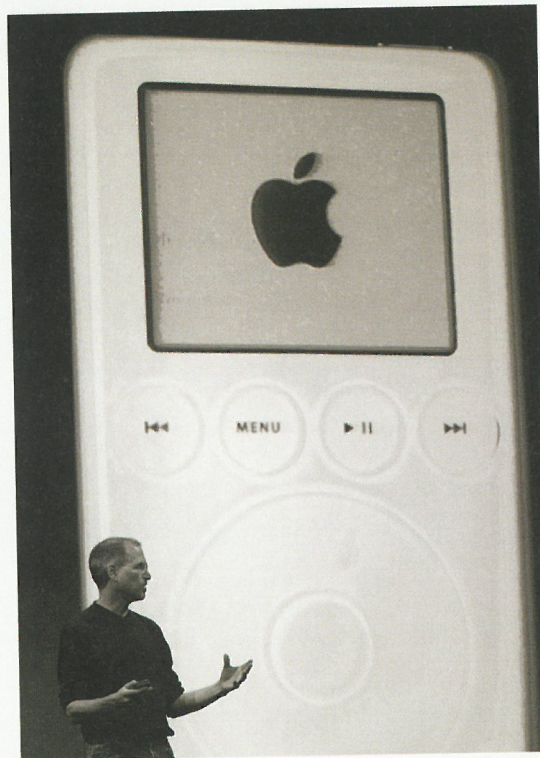
DR begynder at tilbyde visse programmer som podcasts til download.

2009

Tidligere medarbejdere fra *Ultralyd* etablerer Third Ear, der producerer podcastdokumentarer med tydelig inspiration fra den kunstneriske montage.

■ De tekniske rammer for podcastmediet etableres i løbet af 2000'erne med en ændring af RSS-feed-softwaren. I 2001 bliver det muligt at inkludere lydfiler i et RSS-feed, hvilket betyder, at både professionelle og amatørjournalister nu kan overgå fra skriftsprog til lyd. I de følgende år vinder det mere og mere indpas – særligt Apples tro på disse nye "podcasts" og lanceringen af den første iPhone åbner mediet for et større publikum. I Danmark tilbyder DR i 2005 de første radioprogrammer som podcasts.

Foto: Chefen for Apple, Steve Jobs, taler under et billede af en Ipod i forbindelse med udgivelsen af iTunes Music Store i England, Frankrig og Tyskland

2011

Radio24syv går i luften som et alternativ til P1's monopol på taleradio i Danmark.

2014

Første sæson af den amerikanske true crime-podcast *Serial* sendes.

2015

DR's radiodrama flyttes fra den traditionelle radio til ren podcastdistribution.

Politiken indgår samarbejde med Third Ear om at producere podcasts på fast basis i true crime-genren.

2019

Radio24syv lukker.

Podimo åbner den første abonnementsbetalte streamingsservice for podcasts i Danmark.

Den landsdækkende taleradio Radio4 går i luften med hovedsæde i Aarhus.

2020

Radio LOUD åbner som den første tale- og kulturkanal henvendt til unge.

■ Det helt store gennembrud for podcastmediet kommer i 2014 med første sæson af den amerikanske true crime-podcast *Serial*, hvor værten/journalisten efterforsker mordet på en amerikansk high school-pige for måske at kunne dokumentere, at politiet har fanget den forkerte gerningsmand. Fra uge til uge kan man følge med i researchen og opklaringsarbejdet. *Serial* slår også igennem i Danmark og baner vejen for mange flere podcasts fra både DR og den nyopstartede taleradio Radio24syv. Politiken indgår også et samarbejde med podcastproducenten Third Ear om at levere true crime-podcasts på fast basis.

■ De sidste 4 år af Radio24syvs levetid har kanalen haft stor succes med at få flere danskere til at lytte til taleradio, især fordi udsendelserne er blevet distribueret som podcasts.

■ I 2020 er podcastmediet blevet så almindeligt og eftertragtet, at en podcast-streamingtjeneste som Podimo nu tør opkræve abonnement af deres brugere. Lidt ligesom Netflix producerer deres egne tv-serier, tilbyder Podimo deres egne podcasts med kendisser og kendte podcastproducenter, bl.a. Third Ear.

Foto: Tim Hinman (tv.) og Krister Moltzen (th.) er mændene bag internetmagasinet Third Ear, der har lavet podcast siden dengang ingen anede, hvad det betød